

## บทคัดย่อ

169292

ชื่อภาคนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษา  
เขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย  
ชื่อผู้เขียน : นายคำรงค์ พิเศษ  
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)  
ปีการศึกษา : 2548

---

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำจัน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเขตลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลป่าตึง จังหวัดเชียงราย จำนวน 300 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One Way ANOVA)

### ผลการศึกษา

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 44.21 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีรายได้ไม่เกิน 3,000 บาท เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกิน 20 ปี ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกหรือกรรมการกลุ่มทางสังคมใด ๆ และเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ โดยที่ส่วนใหญ่มีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฯ ผ่านสื่อประเภท โทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุ การพูดคุยกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อนบ้าน/ผู้นำชุมชน เสียงตามสาย และจากเจ้าหน้าที่รัฐ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับสูง

169292

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวม และในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการอนุรักษ์ รองลงมาได้แก่ ด้านการวิเคราะห์และวางแผน และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ประชาชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ในทุกด้าน ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ถูกวิธี ยังมีประชาชนเข้าไปเผาป่าก่อนการทำกรเกษตรและหลังเก็บเกี่ยว ขาดงบประมาณในการดำเนินการ ยังขาดความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชน อย่างจริงจัง กิจกรรมการอนุรักษ์และการประชาสัมพันธ์ยังมีน้อย

#### ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมที่ชัดเจน พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณ และบุคลากรให้พอเพียง โดยกำหนดหน่วยงานหรือตั้งหน่วยงาน ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการอนุรักษ์ในพื้นที่อย่างชัดเจน และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมมากขึ้น
- 2) ควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในทุกด้านให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการวิเคราะห์วางแผนแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ ด้านการดำเนินการอนุรักษ์ และการติดตามประเมินผลการอนุรักษ์
- 3) ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของป่าไม้ โทษของการตัดไม้ทำลายป่า และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงปลูกฝังจิตสำนึก ให้แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อทุกประเภทโดยเฉพาะสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ ผู้นำชุมชนและ เสียงตามสาย
- 4) ควรมีการฝึกอบรม พัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

## ABSTRACT

169292

**Title of Research Paper** : People's Participation in Forest Conservation : A Case Study of the Mae Chan River Area, Pa Tung Subdistrict, Mae Chan District , Chiangrai Province

**Author** : Mr.Damrong Pidet

**Degree** : Master of Arts (Social Development)

**Year** : 2005

---

The three objectives of the study were (1) to reveal the level of people's participation in forest conservation in the Mae Chan river area in Pa Tung Subdistrict, Mae Chan District, Chiangrai Province ; (2) to indicate the factors affecting their participation in forest conservation; and (3) to point out the problems and obstacles to increasing their participation. A questionnaire was used to collect the data from 300 people living in the Mae Chan river area. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-Way ANOVA).

The findings were summed up below.

There were more female than male samples in this study. The average age was 44.21. Most were married and lived with their spouses. Their education was not higher than elementary school. They were farmers and earned not more than 3,000 baht a month. They lived in the area for 20 years. The majority were not members of any committee or social group. They had never attended any training course on forest conservation. Most received related news and information at a moderate level. They did so through television most, followed by radio, talk with others, such as neighbors, community leaders, government officials, including local broadcasting.

Most of the respondents had a good knowledge and understanding about natural resource conservation.

The people's participation in forest conservation was found to be moderate, as a whole and in every aspect. The people participated most in carrying out

169292

conservation activities, followed by analysis and planning, and follow-up and evaluation, respectively.

The factors found to significantly affect the people's participation in forest conservation were gender, age, primary occupation, income, number of residential years in the area, and knowledge and understanding about forest conservation, respectively.

**Problems and obstacles to participation.** People rarely participated in forest conservation in every aspect. They still lacked a correct knowledge and understanding about forest conservation. Some burnt forest land before cultivation and after harvest. Apart from the lack of budget for operation, earnest cooperation from public organization and people was also lacking. There were still a small number of activities. Public relations was still not enough.

### **Recommendations**

1. A clear policy and a clean action plan, including activities should be set. There should be adequate budget and personnel to implement the policy and the plan. An agency should be established to be responsible for administration and management of forest conservation and to serve as a coordinator between the people and agencies concerned. Forest conservation should be carried out continuously.

2. People should be encouraged to participate in conserving forests in every aspect—whether to analyze the problems and to set a plan to solve them, to implement the conservation projects, and to follow up and evaluate the outcome.

3. The local people should receive training to realize the importance of forest, the destructive effects of deforestation and forest conservation. They should be instilled a feeling of cherishing forests and persuaded to participate in forest conservation through such media as TV, radio, community leaders, and local broadcasting.

4. The local people should receive occupational training in order to increase their income.